

## WSTĘP

Związek Stowarzyszeń „Zielony Ring Przemysły”, który reprezentuje zrzesza 5 stowarzyszeń z województwa śląskiego i małopolskiego.

Nasze statutowe działania to promocja zdrowego trybu życia , turystyki i ochrona środowiska .Nie organizujemy hepeningów , natomiast w sprawach dotyczących zagadnień statutowych staramy się pomóc obywatelom.

Nasza wieloletnia walka o nie skażenie I klasy czystości wód podziemnych , które są zgodnie przepisami prawa dobrem narodowym, została zapoczątkowana właśnie protestami obywateli.

Tak więc poprzez protesty obywateli i ich pisemnemu poparciu w postaci bardzo dużej ilości podpisów na listach protestacyjnych - jesteśmy moralnie i formalnie zobowiązani do obrony

interesu publicznego, jakim jest zachowanie nieskażonych zbiorników wód podziemnych jako rezerwuarów wody pitnej.

Nie możemy zawieść ich zaufania.

### OCHRONA ZBIORNIKÓW WODNYCH W ŚWIETLE OBOWIAZUJĄCYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH

Fundamentem obecnego systemu prawnego w naszym kraju jest Konstytucja. Obowiązujące Ustawy i Rozporządzenia wywodzą się z nakazów i postanowień Konstytucji RP .

Konstytucja jest aktem normatywnym najwyższego rzędu i jeśli jakiś przepis prawny jest sprzeczny z treścią Konstytucji – należy stosować bezwzględnie przepis konstytucyjny.

Jest to rzecz ogólnie znana ale często pomijana.

Mając to na uwadze - przytaczając przepisy o ochronie wód podziemnych, które są bardzo ważnym elementem środowiska naturalnego - pragnę przypomnieć treść art.86 Konstytucji RP , który stanowi, że **każdy jest obowiązany dbać o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie.**

oraz art.74 pkt 2 **który nakłada na władzę publiczną obowiązek ochrony środowiska a** pkt 4 że wypełniając ten obowiązek **władza powinna wspierać działania obywateli w zakresie ochrony środowiska. Przytaczam te artykuły gdyż często pomijane i lekceważone przez urzędników.**

Najważniejszymi aktami prawnymi po Konstytucji regulującymi kwestie ochrony wód są :

„Prawo ochrony środowiska” - *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r.(Dz.U.2001 nr 62 poz.627)* oraz „Prawo wodne” – *ustawa z dnia 18 lipca 2001r.(Dz.U.2001 nr 115 poz.1229)*

Artykuł 97 ustawy „Prawo ochrony środowiska” mówi, że „ **ochrona wód polega na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości**” a jak zapewnić ich jakość nie precyzuje i odsyła do art. 38 ustawy „Prawo wodne”, który stanowi: „**Ochrona**

*wody polega na unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczenia wody w szczególności substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego”*

W artykuł 98 ustawy „Prawo ochrony środowiska” jest następujący zapis:

*„wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają ochronie polegającej na :*

*1.zmniejszeniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie*

*oddziaływania na obszary ich zasilania,*

*2.utrzymanie równowagi zasobów tych wód.*

*Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, wody podziemne przeznacza się na zaspokojenie potrzeb bytowych ludzi „.*

Ustawa sejmowa z dnia 27 kwietnia 2001r o odpadach art.13 załącznik nr5

mówi jakie wymogi musi spełniać miejsce przeznaczone do odzysku lub

unieszkodliwiania odpadów i precyzuje jakie działania nazywamy

rekultywacją. ***Działania spółki CTL Maczki-Bór z Sosnowca nie***

***mieszczą się w pojęciu- definicji rekultywacji mieszczą się natomiast***

***w pojęciu- definicji dewastacji środowiska wodnego.***

W/w ustawa w art.55 ust.6 ***zabrania składowania wszelkich odpadów w wodach powierzchniowych i podziemnych.***

W ochronie wód podziemnych duże znaczenie ma również ustawa „Prawo

geologiczne i górnicze” - ustawa z dnia 4 lutego 1994r. W art.26a ustawy

czytamy; ***„Odmowa udzielenia koncesji na wydobycie może nastąpić, jeżeli***

***zamierzona działalność narusza wymagania ochrony środowiska”***

Dla ochrony wód duże znaczenie również mają rozporządzenia Ministra

Środowiska a mianowicie:

- rozporządzenie z dnia 24 lipca 2006r. w sprawie warunków , jakie należy

spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie

substancji szkodliwych dla środowiska wodnego( Dz.U. 2006r. nr137 poz. 984)

- rozporządzenie z dnia 21 marca 2006r. w sprawie odzysku lub

unieszkodliwianiu odpadów poza instalacjami i urządzeniami.

## **„Problemy ochrony wód podziemnych w tym problem wpływu rekultywacji na jakość wód na przykładzie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych BISKUPI BÓR”**

GZWP Biskupi Bór występuje w obrębie Jednolitej Część Wód Podziemnych

nr 134 i rozciąga się od miasta Bukowna poprzez Sławków, Jaworzno do

południowo-wschodnich obszarów miasta Sosnowca (dzielnica Maczki ).

Szacunkowe dyspozycyjne zasoby wody I klasy czystości tego zbiornika

wynoszą 39,5 mln m<sup>3</sup> na rok a jego ujęcia wody są na głębokości 15do 35 m.

Po zbiorniku Olkusz –Zawiercie jest to najzasobniejszy w wodę zbiornik.

Zbiornik ten swą zachodnią częścią sięga (ok. 2km )w wyrobisko piaskowe Bór

Wschód o powierzchni 160ha eksploatowane przez CTL Maczki-Bór S.A. z

Sosnowca(załącznik nr1-zdjęcie wyrobiska)

Zdaniem swego zarządu Spółka posiadając stosowne decyzje administracyjne oparte na studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sosnowiec oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wschodniej i południowo-wschodniej części gminy Sosnowiec deponując w wyrobisku odpady przemysłowe działa zgodnie z prawem, gdyż posiada wszystkie stosowne decyzje upoważniające ją do deponowania w wyrobisku odpadów i nazywa to odzyskiem odpadów poprzez rekultywację górotworu.

Skąd więc oskarżenia okolicznych mieszkańców i naszego Związku Stowarzyszeń, że wody I klasy czystości GZWP Biskupi Bór są skażane odpadami szczególnie niebezpiecznymi dla środowiska wodnego?

Sprawa związana z deponowaniem odpadów i skażaniem wód podziemnych to majstersztyk pozoracji i wykorzystywania procedur administracyjnych z pominięciem meritum i z pominięciem przepisów prawa z zakresu ochrony środowiska.

Początkiem całej sprawy było wydobycie piasku z Pola Bór Wschód w Sosnowcu.

Koncesja na wydobycie piasku jak i decyzja Prezydenta Miasta Sosnowca Nr45/2006 o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia tj. eksploatację piasku z wyrobiska Bór Wschód i Bór Zachód nakazywały Spółce ochronę i zabezpieczenie zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem (Rozdział III pkt3).

I gdyby na tym poprzestano nie nastąpiłoby skażenie wód zbiornika Biskupi Bór. Jednakże w tym samym roku Prezydent Miasta Sosnowca wydał decyzję na rekultywację terenu wyrobiska Bór Wschód (decyzja z dnia 9.10.2006r). Spółka wydobywając resztki piasku z prawie już całkowicie wyeksploatowanych zasobów odwadnia przy tym wyrobisko z wód podziemnych do 52tyś m3 na dobę (załącznik nr2 – pozwolenie wodnoprawne) , tym samym umożliwiając sobie deponowaniem odpadów w odwodnionym górotworze tj. w wyrobisku. na podstawie decyzji Wojewody Śląskiego, który opierając się na decyzjach Prezydenta Miasta Sosnowca a przecież jeśli nie prezydentowi to jego służbom musiała być znana wiedza, że wyrobisko Bór Wschód głęboko bo aż 14 metrów narusza wody podziemne I klasy czystości zbiornika Biskupi Bór, czego dowodem jest Program ochrony środowiska dla miasta Sosnowca uchwalony przez Radę Miejską Sosnowca dnia 18 grudnia 2003r. gdzie na stronie 46 stwierdza się, że granicach miasta w sąsiedztwie miasta Jaworzna znajduje się GZWP Biskupi Bór( załączniknr3- kserokopia strony).

Jednocześnie w ekspertyzie sporządzonej przez naukowców Uniwersytetu Śląskiego w lutym 2006r. z inicjatywy Urzędu Miasta Sosnowca a dotyczącej oddziaływania odpadów przemysłowych na wody podziemne GZWP Chrzanów i GZWP Biskupi Bór na etapie wypełniania wyrobiska.

- na stronie 38 czytamy: „W Pz 11 wody pierwszego poziomu wodonośnego było tuż pod odpadami, obecnie po podniesieniu się zwierciadła wody, **stopa zwałowiska jest zanurzona w wodach podziemnych**” ( załącznik nr4- kserokopia strony). Poza tym przy nieustannym bardzo dużym odwadnianiu wyrobiska do 45m<sup>3</sup> na min było oczywiste, że są to wody zbiornika Biskupi Bór gdyż innego zbiornika na tej głębokości w tym rejonie nie było.

W posiadaniu Wydziału Ochrony Środowiska UM Sosnowca od 2005r. był „Raport oddziaływania na środowisko rozwiązań projektowych rekultywacji terenu pola Bór wschód kopalni piasku CTL Maczki-Bór” opracowanego przez specjalistyczną firmę AGOS – GEMES z Katowic, gdyż był jego zleciennodawcą. W raporcie tym stwierdzono, że po okresie uformowania zwałowiska może dojść do przejściowego zanieczyszczenia czwartorzędowego poziomu wód podziemnych w najbliższym sąsiedztwie konturu wyrobiska ( załącznik nr 5- pismo RZGW Gliwice) .

Wydział ochrony środowiska miasta Sosnowca miał również tą wiedzę chociażby z naszych licznych interwencji w tej sprawie jak również z uwagi na opiniowanie naszego wniosku do niezwłocznej zmiany uchwały zatwierdzającej plan przestrzennego zagospodarowania w części dotyczącej obszaru wyrobiska , gdzie argumentowaliśmy ,że poprzez składowanie odpadów w wyrobisko dojdzie do skażenia wód podziemnych na bardzo dużą skalę (załącznik nr 6 - wniosek ZS ZRP do RM Sosnowca).

W związku z przeprowadzanymi konsultacjami społecznymi, przeprowadzanymi przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej a dotyczącymi wprowadzania nowych zasad gospodarowania wodami, Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Górnośląski w pełni poparł nasz wniosek o ustanowienia obszaru ochronnego dla GZWP Biskupi Bór ( załącznik nr 7 – pismo PIG do KZGW Warszawa ).

Wypełnianie odpadami szkodliwymi dla środowiska wodnego - odwodnionego tymczasowo ogromnego wyrobiska piaskowego bez utworzenia bariery izolacyjnej - gdzie po zaprzestaniu odwadniania zwierciadło wód podziemnych zbiornika Biskupi Bór podniesie się o 14 metrów i tym samym będzie infiltrować od spodu zdeponowane odpady **jest łamaniem wszystkich wymienionych przeze mnie na wstępie przepisów dotyczących ochrony wód podziemnych a szczególnie ustawy o odpadach art.55 ust.6 gdzie zabrania się składowania wszelkich odpadów w wodach powierzchniowych i podziemnych** przecież de facto to nie jest odzysk materiałów tj. odpadów poprzez wypełnianie nimi górotworu, gdyż dotyczy to wyrobisk suchych a nie wyrobisk wypełnionych wodami podziemnymi.

Nasi adwersarze świadomie wprowadzają opinie publiczną w błąd i tak np. główny specjalista Spółki ds. ochrony środowiska mając wiedzę, że są łamane przepisy ochrony środowiska publicznie stwierdza co innego i przekonuje publicznie, że np. skały płonne są obojętne dla środowiska i nie skażają wody a prawda jest taka, że są najbardziej niebezpieczne dla środowiska wodnego co można przeczytać w każdym fachowym piśmiennictwie, które nie powinno mu być obce. Zaciemnianie i gmatwanie tego problemu jest podstawowym działaniem naszych adwersarzy, gdyż pragną tym sposobem uniknąć odpowiedzialności. Poza tym oskarżyli nas przed sądami o pomawianie i naruszanie dobrego imienia Spółki.

Sąd apelacyjny cywilny tak jak i sąd apelacyjny karny oddalił pozew i w sentencji wyroku stwierdził, że posługiwaliśmy się rzeczowymi konkretnymi argumentami do których nie ustosunkował się pozycjąca i oskarżająca Spółka a nasze działania mieściły się w ramach dozwolonej krytyki.

My z kolei w naszych interwencjach wykorzystaliśmy wszystkie możliwości oprócz jednej tj. interwencji Komisji Europejskiej wykorzystując zapisy Ramowej Dyrektywy Wodnej UE, która obowiązuje Polskę i ma zapisy bardziej rygorystyczne niż polskie przepisy prawne.

Reasumując nasuwają się następujące wnioski.